
OBSAH

O AUTORECH	13
PŘEDMLUVA	15
ÚVOD	18
1. VYMEZENÍ MUZIKOTERAPIE	20
<i>Jiří Kantor</i>	
1.1 Zařazení a pojem muzikoterapie	21
1.2 Obecná východiska muzikoterapie	21
1.3 Povaha muzikoterapie	22
1.4 Muzikoterapie v užším a širším významu	23
1.5 Elementy a vztahy v muzikoterapii	24
1.6 Klasifikace muzikoterapeutických přístupů	25
1.7 Charakteristika a definice muzikoterapie	26
2. MUZIKOTERAPIE A HUDEBNÍ PEDAGOGIKA	29
<i>Matěj Lipský, Jiří Kantor</i>	
2.1 Rozdíly mezi muzikoterapií a hudební pedagogikou	30
2.2 Hudebně-pedagogické inspirace pro muzikoterapii	32
2.2.1 Orffův Schulwerk	32
2.2.2 Kodályho metoda	33
2.2.3 Suzukiho metoda	34
2.2.4 Dalcroseho Eurhythmika	35
3. MUZIKOTERAPIE A SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA	38
<i>Jiří Kantor</i>	
3.1 Význam muzikoterapie u osob se specifickými potřebami	39
3.2 Institucionální zázemí muzikoterapie	39
3.3 Muzikoterapeutické modely u osob se specifickými potřebami	40
3.3.1 Příklady terapeutických situací	41

4. MUZIKOTERAPIE A PSYCHOTERAPIE	44
<i>Matěj Lipský</i>	
4.1 Psychodynamický přístup v muzikoterapii	45
4.1.1 Muzikoterapie psychoanalytická	46
4.1.2 Muzikoterapie analytická	47
4.2 Behaviorální přístup v muzikoterapii	48
4.3 Kognitivní a kognitivně-behaviorální přístup v muzikoterapii	49
4.3.1 Muzikoterapie a transakční analýza	50
4.3.2 Muzikoterapie a racionálně-emoční terapie	51
4.3.3 Muzikoterapie a racionálně-behaviorální terapie	52
4.3.4 Muzikoterapie a kognitivně-behaviorální přístupy	53
4.4 Muzikoterapie a humanistický přístup	55
5. MUZIKOTERAPIE A MEDICÍNA	58
<i>Jiří Kantor, Jana Weber</i>	
5.1 Počátky a vývojové tendence muzikoterapie v medicíně	59
5.2 Postavení muzikoterapie v medicíně	60
5.3 Fyzické a psychosociální potřeby	60
5.3.1 Fyzické potřeby	61
5.3.2 Psychosociální potřeby	61
5.4 Muzikoterapie v jednotlivých oblastech medicínské péče	62
6. CELOSTNÍ PŘÍSTUP V MUZIKOTERAPII	64
<i>Tomáš Procházka</i>	
6.1 Vývoj přístupu k nemoci v čase a kontext vzniku celostního přístupu	65
6.1.1 Systemický přístup	65
6.1.2 Radikální konstruktivismus	66
6.1.3 Neexpertní přístup	68
6.2 Celostní přístup v muzikoterapii v kontextu vývoje současné psychoterapie	69
6.3 Uplatnění celostního přístupu v muzikoterapeutické praxi	71
6.3.1 Vlastní muzikoterapeutický model	72
7. MUZIKOTERAPIE V NĚKTERÝCH ZEMÍCH	75
<i>Jiří Kantor, Jana Weber</i>	
7.1 Mezinárodní muzikoterapeutické asociace a sdružení	75
7.1.1 Světová federace muzikoterapie	76
7.1.2 Evropská muzikoterapeutická konfederace	76
7.1.3 Evropská asociace studentů muzikoterapie	77
7.2 Charakteristika muzikoterapie v některých zemích	77
7.2.1 Argentina	78
7.2.2 Austrálie	79
7.2.3 Belgie	80
7.2.4 Česká republika	81
7.2.5 Dánsko	84

7.2.6	Finsko	85
7.2.7	Francie	87
7.2.8	Holandsko	89
7.2.9	Itálie	91
7.2.10	Kanada	92
7.2.11	Německo	93
7.2.12	Norsko	95
7.2.13	Rakousko	97
7.2.14	Spojené státy americké	98
7.2.15	Španělsko	100
7.2.16	Švédsko	102
7.2.17	Švýcarsko	103
7.2.18	Velká Británie	104

8. STRUKTURA MUZIKOTERAPIE 107

Jiří Kantor, Matěj Lipský, Jana Weber

8.1	Příprava muzikoterapeutického programu	108
8.1.1	Doporučení do muzikoterapie	109
	8.1.1.1 Indikace a kontraindikace	109
	8.1.1.2 Zaměření muzikoterapie vzhledem k potřebám klienta	110
8.1.2	Vstupní diagnostika	112
	8.1.2.1 Některé přístupy k diagnostice	112
	8.1.2.2 Charakteristika vstupní diagnostiky	113
8.1.3	Plánování muzikoterapie	117
	8.1.3.1 Zabezpečení organizačních podmínek	117
	8.1.3.2 Výběr muzikoterapeutických strategií	117
	8.1.3.3 Upřesnění terapeutických cílů	118
	8.1.3.4 Muzikoterapeutický plán	119
8.2	Realizace terapeutického programu	119
8.2.1	Některé způsoby vedení terapie	120
	8.2.1.1 Direktivní a nedirektivní intervence	120
	8.2.1.2 Kauzální a symptomatická intervence	121
	8.2.1.3 Intervence podpůrná a rekonstrukční	121
8.2.2	Formy muzikoterapie	122
	8.2.2.1 Individuální terapie	122
	8.2.2.2 Skupinová terapie	123
	8.2.2.3 Komunitní terapie	124
8.2.3	Vedení dokumentace	124
8.2.4	Struktura muzikoterapeutické jednotky	125
8.2.5	Muzikoterapeutická místnost a její vybavení	126
8.3	Evaluace terapie	127
8.3.1	Závěrečná zpráva	128
8.3.2	Ukončení terapie	128

9. HUDBA	130
<i>Jiří Kantor</i>	
9.1 Vymezení základní terminologie	130
9.1.1 Úrovně hudební zkušenosti	131
9.1.2 Výběr hudby pro terapii	133
9.2 Tón a hudební výrazové prostředky	134
9.2.1 Barva zvuku	134
9.2.2 Síla zvuku	135
9.2.3 Výška tónů	136
9.2.4 Délka tónů a tempo	137
9.2.5 Rytmus	138
9.2.6 Melodie	139
9.2.7 Harmonie	140
9.3 Teorie terapeutického působení hudby	142
9.3.1 Způsoby a funkce slyšení	143
9.3.2 Hudba a fyziologické procesy	144
9.3.3 Hudba a struktura	145
9.3.4 Hudba jako metafora	146
9.3.5 Hudba jako prostředek komunikace	148
9.3.6 Hudba a spirituální zkušenosti	149
9.4 Hudební prostředky muzikoterapeutických technik	151
9.4.1 Hra na tělo	151
9.4.2 Hlas	152
9.4.3 Hudební nástroje	155
10. MUZIKOTERAPEUT	159
<i>Jiří Kantor, Katarína Grochalová</i>	
10.1 Profesionální požadavky na muzikoterapeuta	160
10.1.1 Odborné kompetence	160
10.1.2 Osobnostní kompetence a etika	163
10.2 Osobnosti muzikoterapie v zahraničí	165
11. KLIENT	168
<i>Jiří Kantor</i>	
11.1 Definice zdraví	169
11.2 Terapeutická změna – nehudební faktory	171
11.2.1 Vnitřní zdroje klienta v terapii	171
11.2.2 Terapeutický vztah	173
11.3 Specifika muzikoterapie z hlediska věku	174
11.3.1 Muzikoterapie a vývoj jedince	175
11.3.2 Klient z pohledu vývojové muzikoterapie	176
11.3.3 Klient z pohledu rehabilitační muzikoterapie	177
11.4 Sociokulturní faktory	178
11.5 Zvláštnosti muzikoterapie z hlediska specifických potřeb	179

11.5.1	Vznik specifických potřeb	180
11.5.2	Indikace muzikoterapie	181
12.	METODY A TECHNIKY MUZIKOTERAPIE	183
	<i>Jiří Kantor, Jana Weber</i>	
12.1	Hudební improvizace	184
12.1.1	Klasifikace improvizčních technik	185
12.2	Hudební interpretace	194
12.2.1	Vokální interpretace	195
12.2.2	Instrumentální interpretace	196
12.2.3	Hudební produkce	197
12.3	Kompozice hudby	198
12.4	Poslech hudby	201
13.	MUZIKOTERAPEUTICKÉ MODELY	205
	<i>Jiří Kantor, Matěj Lipský, Jana Weber, Katarína Grochalová</i>	
13.1	Kreativní a nekreativní muzikoterapeutické modely	206
13.1.1	Muzikoterapie kreativní	206
13.1.2	Muzikoterapie nekreativní	206
13.2	Charakteristika muzikoterapeutických modelů	207
13.2.1	Akcelerované učení	207
13.2.2	Aktivní a receptivní muzikoterapie (Schwabe)	208
13.2.3	Analytická muzikoterapie (Priestley)	210
13.2.4	Antroposofická muzikoterapie	212
13.2.5	Asthma Music (Tateno & Suzuki)	213
13.2.6	Experimentálně-improvizační terapie (Bruscia)	214
13.2.7	FMT-metoda (Hjelm)	216
13.2.8	Hudební integrativní neuroterapie (Graur)	217
13.2.9	Improvizační muzikoterapie dospělých (Langdon)	218
13.2.10	Kreativní muzikoterapie (Nordoff & Robbins)	220
13.2.11	Melodicko-intonační terapie	222
13.2.12	Metoda dobrého startu	223
13.2.13	Metoda kontinuálního uvědomění (Boxill)	224
13.2.14	Orffova muzikoterapie	225
13.2.15	Řízená imaginace a hudba (Bonny)	227
13.2.16	Tomatisův poslechový program	228
13.2.17	Vibroakustická terapie (Skille)	229
13.2.18	Vokální psychoterapie (Austin)	231
13.2.19	Volná improvizace (Alvin)	233
13.2.20	Vývojová muzikoterapie (Wood)	234

14. MUZIKOTERAPEUTICKÝ VÝZKUM	236
<i>Jiří Kantor</i>	
14.1 Kvantitativní výzkum	236
14.2 Kvalitativní výzkum	237
14.3 Rozdíly mezi kvantitativním a kvalitativním výzkumem	239
14.4 Ukázky kvantitativních a kvalitativních výzkumů	241
14.5 Metaanalýza	243
14.6 Specializovaná pracoviště a zdroje výzkumů	244
14.7 Muzikoterapeutický výzkum v České republice	245
ZÁVĚR	246
PŘÍLOHY	247
Příloha A: Klasifikace muzikoterapie (Bruscia)	248
<i>Přeložil a upravil Jiří Kantor (podle Bruscia, 1998).</i>	
1 Úrovně muzikoterapeutické praxe	248
2 Oblasti muzikoterapeutické praxe	249
Příloha B: Způsoby práce v muzikoterapii (Smeijsters)	252
<i>Upravil Jiří Kantor (podle Frütel, 2005).</i>	
Příloha C: Modely muzikoterapie v inkluzivních edukačních programech (McWilliam)	254
<i>Přeložil a upravil Jiří Kantor (podle McWilliam in Kern, 2004).</i>	
Příloha D: Způsoby muzikoterapeutické intervence v medicíně (Standley)	256
<i>Přeložil a upravil Jiří Kantor (podle Standley, in Saperston, West, Wigram, 2000).</i>	
1. způsob: poslech hudby	256
2. způsob: aktivní zapojení při hudbě	257
3. způsob: hudba a poradenství	258
4. způsob: hudba pro vývojové a edukační záměry	259
5. způsob: hudba a stimulace	259
6. způsob: hudba a biofeedback	260
7. způsob: hudba a skupinové aktivity	261
Příloha E: Vývoj přístupu k nemoci v čase a kontext vzniku celostního přístupu	262
<i>Tomáš Procházka</i>	
Příloha F: Dotazník – hudební zázemí, dovednosti a preference	266
<i>Jiří Kantor</i>	
Příloha G: Nestrukturované vstupní ohodnocení (Ruona)	268
<i>Přeložil Jiří Kantor (podle Ruony, 2005).</i>	
Příloha H: Terapeutická jednotka v náhledové muzikoterapii (Hanser)	269
<i>Přeložil a upravil Jiří Kantor (podle Hanser, 1987).</i>	

Příloha I: Etický kodex Evropské muzikoterapeutické konfederace	271
<i>Přeložili Jiří Kantor, Jana Weber (podle původního dokumentu Evropské muzikoterapeutické konfederace, 2007).</i>	
Příloha J: Dynamické modely hudební zkušenosti (Bruscia)	274
<i>Přeložil a upravil Jiří Kantor (podle Bruscii, 1998).</i>	
1 Hudba jako objektivní zkušenost	274
2 Hudba jako univerzální forma energie	275
3 Hudba jako subjektivní zkušenost	275
4 Hudba jako kolektivní zkušenost	276
5 Hudba jako estetická zkušenost	277
6 Hudba jako transpersonální zkušenost	278
SLOVNÍČEK	279
LITERATURA	284
REJSTŘÍK	293